

Rozhodujeme se o budoucím povolání

Každý člověk má individuální předpoklady k tomu, aby se v některém konkrétním povolání a oboru uplatnil, případně i v několika profesích. Na zodpovědně zvolené a zvládnuté přípravě na povolání závisí nejen výkon práce a seberealizace v zaměstnání, ale také úspěch a spokojenost v celém životě. Každý člověk dělá něco opravdu rád, bývá zpravidla úspěšný a spokojený.

Začněte u sebe

Pokuste se pojmenovat vaše **osobní charakteristické rysy**. Požádejte při tom o pomoc rodiče nebo jiné blízké. Jejich názor vám může ve vlastním hodnocení významně pomoci.

Životní cíle a představy: touha po kariéře, po společenském uznání, po bohatství, nebo naopak po klidném a skromném životě, po spoustě volného času apod., cílem je mít vysokou školu, podnikat, dělat řemeslo, pomáhat lidem apod.

Zájmy: o techniku, o přírodu, o zvířata, o ruční práci, o počítače, o historii, o malé děti apod.

Schopnosti: zručnost, paměť, smysl pro techniku, rychlost úsudku, vynalézavost, schopnost plánovat a organizovat, schopnost jednat s lidmi, zjednat si autoritu, přesvědčivost, talent obchodní, jazykový, hudební, výtvarný; naopak nesoustředěnost, pomalá reakce, nešikovnost, apod.

Vlastnosti: obětavost, důslednost, systematickosti, ukázněnost, pečlivost, přesnost, empatie (vcítění se do druhého); naopak netrpělivost, konfliktní povaha, nekomunikativnost, nedochvilnost, nespolehlivost apod.

Tělesné předpoklady: fyzická síla, fyzická vytrvalost, obratnost apod.

Školní prospěch: úspěšnost resp. neúspěšnost v matematice, ve fyzice, v chemii, v biologii, v dějepisu, ve slohu, v cizích jazycích, v praktických činnostech apod.

Zdravotní omezení: alergie na prach, na různé rostliny, na zvířecí srst, vady zraku, vady sluchu, vady řeči, závratě, časté mdloby, epilepsie, postižení páteře, astma, různá trvalá onemocnění apod.

Přemýšlejte o profesi

Znáte vzdělání a povolání rodičů, dalších příbuzných a známých? Rozhovorem s nimi můžete získat cenné informace. Zkuste si říci, které pracovní činnosti vás zajímají a kterým byste se rádi věnovali. Přiřazujte k nim různá povolání a zároveň zvažujte, co se ve kterém vytváří, s čím nebo pomocí čeho se pracuje, v jakém pracovním prostředí... Jedná se o tzv. **charakteristické znaky práce:**

Pracovní činnosti: obsluha strojů, montování, ruční opracovávání, prodej, léčení, vzdělávání, řízení, plánování, atd. Pracovní prostředky: šicí stroj, kamera, štětec, lopata, počítač, auto, obráběcí stroj, řídicí panel, mluvené slovo, atd.

Objekt (předmět) práce: kovy, dřevo, textil, stavby, film, informace, počítačové programy, cenné papíry, zvířata, pacienti, žáci, atd.

Pracoviště: dílna, nádraží, laboratoř, ateliér, obchod, nemocnice, škola, kancelář, kasárna,

příroda, atd.

Požadavky na vzdělání: vyučení, maturita, vyšší odborná škola, vysoká škola, speciální kurz, atd.

Poptávka trhu práce: o pracovníky je nebo není zájem, vyskytují se volné pracovní pozice

Složení pracovního kolektivu: převažují muži/ženy, spíš individuální/týmová práce, apod.

Rizika, nebezpečí: práce ve výškách, s chemikáliemi, atd.

Další předpoklady: mzdové podmínky, společenská prestiž, možnosti rozvoje kariéry, možnosti soukromého podnikání, cestování, atd.

Zvolte obor vzdělání

V případě, že znaky práce odpovídají vašim předpokladům, zájmům a očekáváním, musíte učinit další krok na cestě k povolání - vybrat vhodný obor vzdělání. Vzdělávací nabídka je velmi pestrá. Při volbě toho pravého nezapomeňte zvážit stupeň náročnosti, abyste při studiu byli úspěšní – střední vzdělání (bez maturity a výučního listu), výuční list nebo maturitu. Zajímejte se ale také o to, jaké uplatnění vás čeká. Z důvodů systémového členění podle poskytovaného stupně vzdělání, charakteru přípravy pro uplatnění na trhu práce a také podle obtížnosti studia jsou názvy oborů vzdělání doplněny identifikačním kódem, ve kterém je písmenem vyjádřena kategorie vzdělání.

Příkladem názvu a kódu oboru vzdělání (vypisuje se do přihlášky ke studiu):

23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (Automechanik)

Mechanik opravář motorových vozidel – název Rámcově vzdělávacího programu

Automechanik – název Školního vzdělávacího programu

První dvojčíslí v kódu (**23**) – skupina oborů vzdělání (23 Strojírenství a strojírenská výroba)

Písmeno **H** – kategorie vzdělání (střední odborné vzdělání s výučním listem) – úroveň dosaženého vzdělání, náročnost studia a také napoví o možnostech uplatnění po skončení přípravy.

Vytvořte si seznam škol a zjistěte o nich co nejvíce informací

Vyhledejte školy, které vámi zvolené obory vyučují, a vypracujte si jejich přehled.

Co byste například měli chtít vědět o studiu na konkrétní škole:

- Jak daleko od místa bydliště škola sídlí, jaké je dopravní spojení?
- Platí se školné, není obor sponzorován zaměstnavatelem?
- Jaké jsou podmínky přijetí, je nutné absolvovat přijímací zkoušky, z čeho se skládají?
- Jaká je šance na přijetí? Pokuste se ji odhadnout z poměru loňského počtu přihlášených k přijatým uchazečům.
- Jaká je případná šance přestupu z učebního do maturitního oboru nebo obráceně?
- Mají žáci přístup k výpočetní technice i mimo vyučování?
- Jaké předměty jsou vyučovány a co všechno absolventi umějí?
- Jak je škola vybavena pro výuku odborných předmětů, jakými učiteli je zajištěna výuka cizích jazyků, spolupracuje škola pravidelně se zahraničními školami?

- Jak škola spolupracuje se zaměstnavateli a jak se tato spolupráce projevuje ve výuce, jak a kde je zajišťována praxe žáků?
- Jak škola přistupuje k žákům s poruchami učení, se specifickými vzdělávacími potřebami nebo se zdravotním omezením?
- Jaké jsou výsledky žáků u maturitních zkoušek, kolik procent maturantů se hlásí na vysoké školy, popř. vyšší odborné školy, jak jsou úspěšní, kolik procent absolventů školy odchází do praxe?
- Jaké procento absolventů je evidováno na úřadu práce, jaká je perspektiva oboru, o který se zajímáte?

Základní údaje o jednotlivých školách i jimi vyučovaných oborech jsou uvedeny v Atlasu školství. Další podrobnosti se zpravidla dozvíte z webových prezentací samotných škol. Cenným zdrojem informací jsou **prezentační výstavy škol (burzy)**, které se každoročně stávají místem cíleného setkání nabídky i poptávky z oblasti vzdělávání. Kromě toho většina škol pořádá i **dny otevřených dveří**. Tam vás vyučující a žáci provedou po škole, vysvětlí vše podstatné a zodpoví vaše dotazy. Prohlídka školy bude vaším osobním zážitkem a nic zprostředkovaného ji nenahradí. Navštivte jich více, ať můžete porovnávat. Informační materiály, které získáte, si doma v klidu s rodiči projděte a prodiskutujte veškeré poznatky a dojmy. Zvažte výhody a nevýhody, na které jste při vašem průzkumu narazili. **Žákům se zdravotním postižením nebo jiným znevýhodněním** doporučujeme předem osobně kontaktovat potenciálně vybranou střední školu. Záleží na závažnosti a rozsahu zdravotního handicapu nebo jiného znevýhodnění, a to nejen z hlediska zdravotních požadavků pro zvolený obor a následné uplatnění na pracovním trhu, ale i možností školy takového žáka přijmout a vzdělávat (např. bezbariérové prostory).

Stále ještě nevíte? Poradte se!

S výběrem studia na základní škole nejčastěji pomáhá třídní učitel, výchovný poradce nebo školní psycholog. Existuje několik dalších možností, jež lze využít. V široké síti informačních a poradenských středisek - IPS, které najdete na úřadech práce v (bývalých) okresních městech, si můžete vyhledat informace a porovnat své dosavadní poznatky s názory odborníků (popisy povolání, krátké ukázky profesí, letáky škol, počítačové programy k testování profesních zájmů). Získáte zde také informace o uplatnění na trhu práce. Stále nejste rozhodnutí nebo máte studijní, výchovné nebo jiné problémy? Obráťte se na odborníky v pedagogicko-psychologické poradně, kteří vám také pomohou.

Nezapomeňte – o úspěšném přijetí rozhoduje i dobře zvládnutá přijímací zkouška!

Pokud škola pořádá přijímací zkoušku, je nutné se na ni připravit. Vypracujte si domácí plán – nad přípravou je lepší strávit každý den 30 minut než jednou týdně dvě hodiny. Kombinujte učebnice, ukázky přijímacích zkoušek, internetové kurzy, přijímačky nanečisto, srovnávací zkoušky atd. Neodsouvejte nejtěžší látku na konec přípravného období a ani se nepokoušejte naučit vše naráz. Průběžně si ověřujte, co jste se již naučili (např. porovnávacími testy). Řada středních škol nebo vzdělávacích institucí organizuje přípravné kurzy k přijímacím zkouškám. Nabídky kurzů inzerují školy a firmy na svých webových stránkách i v médiích.